

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nr. de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrisurile nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Cu ață albă...

(R.) Propaganda socialistă este azi în Un-
garia cea mai mare primejdie pentru dom-
nia oligarhă. Înțelegerea dintre socialiști și
naționaliști adaugă la această primejdie și
e numai chestie de timp, ca socialiștii lup-
tând alături de naționalități, să prăbușească
dela putere pe magnați și să impună insti-
tuirea adevăratei domnii a poporului.

Asta o știe și Andrassy, prototipul feu-
dalului. De aceea, cu toată îngâmfarea care-l
caracterizează, a căutat să molcomească întru
câtva acțiunea socialistă, declarând în ziua
de 10 Octombrie că e gata cu proiectul
pentru sufragiul universal și încurând îl va
și duce în desbaterea dietei.

Ceeace n'a înșelat însă pe socialiști, ci
ei continuă, în toată țara, cu propaganda
și organizarea în vederea cuceririi unor re-
forme democratice.

Tot așa: înțelegerea dintre socialiști și
naționalități ia o consistență tot mai trainică.

Guvernul caută deci ca cel puțin între
naționalități și socialiști să vâre — intrigă.
A pus deci pe dr. Jancsó Benedek să scrie,
în »Budapesti Hirlap« dela 20 Oct. pre-
cumcă în ce privește politica de maghiari-
zare, nu e nici o deosebire între guvern și
socialiști. Ori dacă există vre-o deosebire,
apoi e numai atâta: guvernul maghiarizează
oficios, iar partidul socialist neoficios. În
realitate, se ajunge la același rezultat.

Ce vrea prin asta să ajungă organul gu-
vernului?

Să ne facă pe noi a crede, că partidul
social-democrat, care cere sufragiul univer-
sal așa cum îl cerem și noi, care pretinde
absoluta respectare a limbii tuturor națio-
nalităților, e tot una cu partidele dela gu-
vern, cari ar face unguri și din petri și cari
chiar sufragiul universal l-ar acordă numai
celor ce știu ungurește și toată preocuparea
lor este să ne slăbească pe noi, naționali-
tățile?!

Intriga prea e cusută cu ață albă, în cât
să nu se vadă clar, cât de colo!

Pe de altă parte pe social-democrați caută
să-i depărteze dela noi, spunând că presa
noastră și căpeteniile politice naționaliste
lucrează ca nu cumva țărani și meseriași
naționalităților să între în organizarea so-
cialistă, pentru cuvânt că »în ce privește
tendența de maghiarizare, social-democrații
nu stau cu nimic îndărătul partidelor și gu-
vernului maghiar«.

Nici socialiștii nu sunt însă legați la ochi
și împedecați la minte să nu vadă și să nu
înțeleagă, că organizând noi țărănimea în
mijlocul căreia trăim, sporim garanțiile suc-
cesului luptei comune pentru reformele de-
mocratice.

Intrigile țesute cu ață albă ale organului
contelui Apponyi rămân dar simple încer-
cări fără nici un rezultat. Social-democrații
și naționalitățile o să continue netulburate a
lupta împotriva domniei feudalilor, sub cari
ungurul sărac geme întocmai ca ori care ro-
mân, sârb și slovac.

In același articol de Duminică («valuri

politice») dr. Jancsó îi acuză de altfel pe
socialiști că afirmă neadevăr despre prigo-
nirile presei și școalei românești. Afirmările
acestea socialiștii nu le-au dovedit cu nimic,
— zice dr. Jancsó Benedek.

Asta-i culmea îndrăznei în presă și a
cinizmului în politică.

Dar cine, în țara asta, n'ar ști să aducă
dovezi cu grămada despre prigonirile presei
și culturii noastre?

N'a publicat oare »Tribuna« astă iarnă,
două pagini de date statistice, cum ar cere
»Budapesti Hirlap«, despre întemnițările și
amenziile ce presă română a dat ca jertfă
în luptă contra politicei soviniște? Na dat,
acum în vară, o altă pagină, iarăși plină cu
date despre prigonirile și a presei celorlalte
naționalități? Și nu-s decât puține zile de
când am recapitulat anii de temniță și miile
de coroane și procesele mai noi pornite
contra atâtor bravi ziariști români. Și la
Seghedin ori Vaș nu sunt oare întemnițați
atâția luptători naționali?

Acestea nu-s dovezi?

Și ce dovezi mai clasice trebuiesc despre
prigonirea culturii noastre, decât memoran-
dul pe care arhierii români l-au înaintat
M. Sale încontra proiectului (azi lege) a lui
Apponyi?

Perversitatea politică își ajunge apogeul
în următoarele șire ale lui dr. Jancsó:

»Pentru că se înșală foarte, orișicine, fie
șef social-democrat, fie savant sociolog,
care crede că politica naționalităților este
o simplă acțiune de apărare, care nu vo-

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

PETRU STAN.

De Augusta Rubenescu.

Petru Stan trânti ușa locuinței lui și ieși afară
clătănându-se pe picioare. Printre nori se strecura
o rază slabă de soare și trotuarul ud după ploaie
strălucia, ca o placă lungă de sticlă neagră. Pe-
tru Stan umbă pe drum obosit și fără nici o
țintă, privea înainte dar nu vedea nimic și ghe-
tele lui rupte se umpleau uneori de apa adunată
în mijlocul drumului. La atingerea rece, uimedă
ii trecea prin membre un fior neplăcut, și de-
șteptându-se din zăpăceală, se uită împrejur trist,
desperat și furios că n'avea putere să-și ajute.
De trei săptămâni nu căpătase lucru, de două
zile n'a luat în gură nici o îmbucătură. Nevasta
lui zace bolnavă, așteaptă pe al treilea copil, iar
cei doi mai mari șed lângă ea în pat, ca două
pisice slabe și fiămânde.

Toate obiectele mai de ceva din locuința lor
sărăcăcioasă au fost puse în casa de zălog și
ultima bucătură de pâine femeia bolnavă o îm-
pățise dimineața celor doi copii slabi. Micul
negustor cunoscut nu le mai credita și nici dela
vecini nu putea aștepta nimic, fiindcă și ei se
luptau cu aceeași mizerie ca el.

În decurs de trei săptămâni sermanul om par-
cursesese și suportase tot calvarul amar al omului,
care umblă înzadar după lucru. În fabrică nu
era loc, meseriașii nu primeau lucrători noi,
iar alții la cari bătea în ușă cu frică și umilință,

cerând orice fel de lucru, îl trimiteau mai de-
parte cu mânie sau cu indiferență.

Ieri plecase de acasă cu gândul ca să procure
măcar de sub pământ câțiva fileri, dar rămânând
fără rezultat orice încercare, nu îndrăzni să apară
în fața soției sale, ci rătăci toată noaptea prin
pădurice ca un câine dat afară. Frunzele ude i-se
loveau de ochi și picurii reci de ploaie cu la-
crimile ferbinți îi curgeau șiroaie pe față.

Către dimineață tot se târi până acasă și de-
schise ușa locuinței cu frică. Femeia își întoarse
spre el fața suferindă și palidă, dar când îi ob-
servă spatele gârbovite și mâna goală căzu iară
pe pat cu un oftat greu.

Această desperare mută zdrobi inima soțului
mai mult ca erupțiunea cea mai amară a durerii.
Sta la picioarele patului cu capul plecat și ochii
i-se umplură iară de lacrimi.

— Du-te la muscalul, șopti femeia.

Muscalul ședea pe acelaș coridor cu ei, în că-
măruța vecină. Era un bărbat neînsurat, moros,
cu un corp mare cu ochi albaștri spălăciți, a
cărui expresie bleagă ar fi denotat stângăcie,
dacă câte o scânteie fugitivă n'ar fi tradat por-
nirile lui pătimașe, ascunse.

Muscalul numea pe țarul Rusiei »tăticu«, ce-
teă ziare străine și ură și disprețula pe cei tari
și bogăți. De altcum era puțin pe acasă, ziua
dormea, nopțile le petrecea în cărciumi și se
zice, că-și trăiește vieța din înșelătorii în jocul
de cărți. Nimeni nu-i cunoștea adevăratul nume,
din câteva vorbe ale lui se putea găci numai
atât, că a avut o vieță zvăpăiată și a cutreerat
multă lume.

Muscalul adeseori îl ajută pe Petru Stan cu
mici împrumuturi și ori cât ar fi trebuit să aș-
tepte, nu da zor să-i plătească. Apoi adeseori
le aducea copiilor, pe cari îi iubea, cașcaval,
smochine, zahăr, pe care îl adună de pe la ca-
fenele. Petru Stan intra la muscalul, care șe-
zând pe marginea patului, căscă și-și frecă ochii.

— Dacă-ți trebuie bani, înzadar ai venit — îi
zise nenorocitului. Am numai un filer îngăurit,
dar cu acela nu ajungi la nimic.

Petru Stan privi înainte, buzele lui încremenite
se mișcau mehanic, dar nu pronunța nici o
vorbă, apoi ieși pe ușe împletindu-se ca un om
beat sau un zmintit. Muscalul căscă ochii som-
noros uitându-se după el și dădu din umeri cu
oarecare compătimire.

— Sermanul nebun, încă-și face ceva.

Apoi își trase totuș seama și se duse să-l
caute pe Petru Stan.

Petru Stan între acestea cutreeră orașul. În
realitate nu avea nici un scop drumul lui, dar
nu putea sta locului.

Mergea înainte zăpăcit cu instinctul unui ani-
mal însălbătăcit de foame, care-și caută mâncare,
fugind spre trăsuri și lovindu-se de trotoare.
Deodată i-se închise calea. Se oprise pe trotua-
rul îngust o femeie grasă cu fața rumenă, cu
câte un coș mare pe amândouă brațele. În coș
era făină, carne, pește, bureți, unt, fructe și șuncă,
a căror efect îi produse o durere arzătoare. Sim-
ția parcă i-se strângea stomacul, intestinele i-se
încurcă și gâtul i-se usucă. Se razimă de zid
și-și întoarse privirea. Atunci se oprî în fața lui
o trăsură elegantă în care ședea o damă gătită
frumos. Din fața ei zimbitoare se revârșea seni-

iește altceva decât să asigure existența, cultura și limba poporului său. Nu; tendința aceasta (a politicii naționalităților) nu e de apărare, ci hotărît o tendință ofensivă de a stăpâni. În caz de victorie, ea ar atrage după sine nimicirea unguirilor cari locuiesc printre naționalități. Jocul merge pe pielea unguirilor. Naționalitățile în realitate propovăduiesc lupta de oprimare a unguirilor locuitoare pe teritoriul lor.

O reeditare mai nerușinată a fabulei cu mielul care tulbură apa lupului, n'am citit. Dl Jancsó face concurență lui — Esop. Numai că scrie în acest gen, nu cu tendință de a moraliza, ci d-sa prostește pe unguiri și-i asmuță încontra noastră.

Când mentalitatea celor din presa maghiară și a opiniei lor publice a ajuns să se indigneze și revolte pentru că la Beiuș au învins românii și nu se mai lasă conduși de câte un corsar politic maghiar, nici terorizați de bandiți țărănieni, dl Jancsó vorbește de tendința noastră ofensivă de — stăpânire?! Vaida e dat afară cu puterea din dietă, și tot noi — agresivi?!

O bravare mai îndrăzneată a adevărului n'a comis încă scriitor maghiar!... Guvernul să grăbească a-l înainta la grad, iar Academia să-l încoroneze!

Denunțare mizerabilă și calomnie nerușinată. Sub titlul »Congrua profeției române«, organul contelui Apponyi, ministrul de culte, publică un articol din peana »unui preot român« (?) care se termină după cum urmează:

»De-un lucru trebuie să ne temem însă. Nu cumva brâzele roșii să o pătească și cu congrua cum s'a întâmplat cu mila împărătească. Pentru că din mai multe locuri ne-a venit la cunoștință, și în caz de nevoie vom și dovedi, că în urma circularului Măriei Sale metropolitului dela Sibiu trimis protopopilor, pe preoții chemați în Maiu, protopopii i-au silit cu amenințări să își vor pierde slujba să subscrie anume declarațiuni, că sumele de sute coroane s'au detras din congrua cu învoirea lor. Și nici nu e corect, că puțina lor congrua să se folosească pentru diferite fonduri

bisericești, pentru abonamente și alte scopuri lumești.

»Pentruca ajutorul de stat destinat profeției să nu se folosească în viitor pentru alte scopuri, guvernul este inomis dator să achite această congrua prin oficiile de dare...

Este cu puțință ca un preot român să scrie astfel de infamii?

Alegerile congregaționale din anul acesta iau un caracter excepțional: administrația lucrează cu toate mijloacele sale binecunoscute, pentru asigurarea reușitei candidaților ei. Sperăm însă că și aderenții partidului național își vor strânge cu atât mai tare randurile!

Cinstea față de trecut.

La noi e foarte puțin dezvoltat cultul pentru oamenii mari ai neamului nostru. Când se stinge câte unul dintre aceștia, cari o viață întreagă au brăzdat cu sirguință ogorul culturii noastre, ne mărginim la reglementările cuvântări funebrele, la câteva articole de ziare și pe urmă... uitarea își așterne peste ei vălul de ceață.

Nu fac așa popoarele culte. La ele sunt cinstite, atât în viață cât și după moarte cele mai mijlocii personalități, cari au ostentat, cu râvna sfântă a omului idealist, să muncească pentru obște, pentru întruparea unui ideal...

Nepăsarea noastră față de munca înaintașilor, — bună, rea, cum a fost — își are urmările ei rele. Ea ne face să pierdem în dezvoltarea noastră culturală firul unei lucrări sistematice, ea împiedecă, în bună parte, evoluția noastră conștientă.

Scrisorile și toate documentele de preț, rămase dela bărbații noștri, cari au avut un rol conducător în viața noastră publică, noi nu le avem nicăiri păstrate. Foarte puține sunt aruncate prin cutare arhivă particulară sau le bate praful prin vre-un colț uitat din arhivele instituțiilor noastre publice.

Cinstea ce o avem față de trecutul nostru, ne-a îndemnat să facem și noi începutul de a aduna și păstra și noi aceste

izvoare prețioase pentru cunoașterea vremurilor apuse, cum fac, de multă vreme, alte neamuri. Și unde s'ar putea păstra aceste mai bine, ca în Muzeul Asociațiunii, creat anume spre acest scop?!

Până acum ne-am adresat dnei văd. dr. Ioan Rațiu, fostul președinte al comitetului național, și urmașilor lui Vincențiu Babeș, rugându-i să predea Asociațiunii toate manuscrisele, întreagă corespondența și alte acte de interes, rămase dela dânsii. Rugămintea noastră n'a avut însă rezultat. Cu toate acestea nu renunțăm la speranța că posesorii acestor lăsaminte, din pietate față de munca celor doi fruntași ai neamului nostru, nu vor întârzia multă vreme cu predarea lor Muzeului Asociațiunii și prin urmare obștei românești.

Mai norocoși am fost cu lăsamântul literar al decedatului Iosif Vulcan. Dna văd. Aurelia Vulcan, dovedind o înțelegătoare pietate față de memoria fericitului soț, s'a grăbit a ne împlini rugămintea, punându-ne la dispoziție tot ce am crezut că e de interes pentru trecutul nostru.

În curând, după aranjarea manuscriselor și a corespondenței primite, vom face o dare de seamă amănunțită asupra lăsamântului literar a lui Iosif Vulcan primit de Asociațiune.

În numele instituțiunii, al cărei modest slujbaș sunt, aduc și pe această cale sincere mulțumiri dnei Vulcan pentru frumoasa donațiune și sper că exemplul dat de dsa va ueva răsunset și în alte părți.

Asemenea pilde sunt vrednice de urmat din partea tuturor, cari au cărți vechi, scrisori dela oameni însemnați, documente istorice, monete vechi și alte lucruri prețioase pentru cunoașterea vieții noastre din trecut.

Facem deci apel la toți aceștia să le trimită Muzeului Asociațiunii unde vor fi păstrate cu pietate.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar al Asociațiunii.

nătatea fericită a bogăției și a mulțumirei. În urechi îi sclipeau diamante în valoare de mij, cari erau ca o lacrimă înghețată sau o picătură de rouă scaldată în razele soarelui.

Petru Stan un moment se gândi să sară în trăsură și să rupă cerceii din urechile trandafirii, dar totuș se întoarse și merse mai departe. Acum trecu pe lângă el un băiat de țigan sburlit, de pe corpul lui slab curgeau zdrențele. Cu voce cântătoare îngâna ceva și și întindea palma neagră către trecători. Dacă cineva îl alunga, se acăța cu ghiarele lui lungi de haine, încât trebuia să-l scuture de pe ei ca pe o pisică.

Oamenii îi aruncau câte un ban parte din milă și parte ca să scape de el, deși pe lângă acestea băiatul avea parte și de lovituri și injurături. Petru Stan se uită la fîlerii ce cădeau pe pământ cu ochii lacomi înholbați, și când o damă bătrână pioasă își deschidea portmoneul în fața lui întindea și el mâna. Numai că mâna întinsă tremurâ și fața îi se aprindea de rușine. Dama bătrână cu ochelari îl privi cu indignare.

— Ah, ce om mare și tare! Nu ți-e rușine să cerșești? I-ai bea și pe acela, nu-i așa?

Petru merse mai departe cu capul plecat și se simțea așa de sdrobot și obosit, par'că l-ar fi bătut. Îi veniră idei nebune, desperate. Să între undeva și să omoare pe cineva, dar că pe cine și de ce,

nici prin minte nu-i trecea. Se gândea și la sinucidere, dar atunci cei devine femeea și copiii?

Cum cutreeră abătut un drum mai părăsit, deodată se împiedecă de ceva.

Jos era un portmoneu mare, roșu, din interiorul căruia se zăreau bancnotele, fiind întredeschis. Petru Stan aproape ameți de surprindere, dar pe un moment își adună toate puterile, privi pe furis în dreapta și în stânga tremurând de frică, și totuși cu o bucurie lacomă, triumfătoare se aruncă asupra portmoneului.

Fără să se uite la el îl puse în buzunar și începu să fugă. Simția par'că inima i-ar fi fost în gât, par'că în buzunar ar fi avut o greutate de o mae, și îi se părea că portmoneul roșu se străvede prin buzunar. În strada cealaltă se oprî gâfâind.

— Ce nebun sunt, cum alerg, se gândi în sine.

Prin aceasta deștept bănueli. Să merg liniștit acasă, par'că nu s'ar fi întâmplat nimic. Și apoi de ce să mă neliniștesc? De altcum e voia lui Dumnezeu. Nu va lăsa el să moară de foame femeea, sermanii și micii mei copilași?

Între acestea cum coti în strada a treia, îi atrase atențiunea o grupă mare de oameni. O mulțime de tot felul de amestăcături explica, striga, întreba și regretau în mijlocul drumului, iar o fe-

mee bătrână slabă și palidă ca moartea sta răzimată de zid. Părul ei alb era încălțit, ochii îi erau deschiși mari de groază, și buzele ei învinețite tremurau, încât înșpira milă. Apoi se mai desamorți și erupse în plâns și vaete:

— Fiul, sârmanul meu fiu: Ce va fi cu fiul meu? I-am pierdut banii! Ah, îndurate Dumnezeule, ajută-mi!

Fețele aprinse ale oamenilor să pâliră și deodată se făcu o liniște mormântală. Un copil mic strigase undeva tânguitor: — Mamă, mama mea! — apoi se auzi numai plânsul și gemetele femeii sbuciumate.

Pentru Stan simția par'că i-ar fi strâns cineva inima cu pumni de fer, și-l durea mai rău ca chinurile foamei. Înaintea ochilor vedea stele verzi și inconștii puse mâna în buzunar. Scoase portmoneul roșu, și începu să strige cu voce răgușită:

— Eu — eu!

Între acestea cineva îl lovi în spate, așa că-i căzu portmoneul din mână. În jurul lui se îngărdii din nou tumultul gălăgios, nimeni nu observase că el a strigat ceva. Se aplecă iritat după portmoneu, dar nu-l mai văzu nicăiri. După ce pe bătrâna plângând o așezară într'o trăsură se împărășie și lumea, încetul cu încetul.

Petru Stan rămase că trăznit în loc. Se uită

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târguială să se ceară lămurit apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: Loser János, Budapest.

Practica religioasă.

De Ioan Slavici.

(Urmare.)

II.

Eu nu eram la Fribourg om necunoscut, ba n'ași exagera, poate, dacă ași zice, că eram chiar mai bine cunoscut decât la București, unde trăiesc de vre-o treizeci și doi de ani acum. Acolo, unde lumea nu se interesează numai de chestiunile politice și de cele economice, erau mulți oameni foarte cum se cade, care știau, că eu sunt la români aproape singurul scriitor laic, care și-a dat cu toată stăruința silința de a propaga simțământul religios.

Acela, care a spus-o aceasta atât în lecțiunile sale dela universitate, cât și în convorbiri particulare, e un om, pe care nu aveam mulțumirea de a-l cunoaște, Monseniorul Jaquet, fost Episcop catolic la Iași, azi Archiepiscop de Salamina, un admirator al poporului român, pe care a ajuns, făcându-și vizitațiunile canonice prin Moldova, să-l cunoască foarte bine și să-l iubească mai mult chiar decât pe fiii săi suflători, ceea ce a și fost, pare-mi-se, cauza c'a trebuit să părăsească Moldova.

Mai aveam și datorii de recunoștință personală față cu Monseniorul Jaquet, căruia aveam să-i mulțumesc și pentru bunăvoința, de care m'am îmbucurat în timpul petrecerii mele la Fribourg.

Am vorbit împreună, se înțelege și despre răcoalele țărănești, precum și despre mânia oarbă, cu care ele au fost înăbușite. În Elveția, lumea toată osândeă, nu însă pe resculați; Monseniorul Jaquet, om cu multă măsură, a ținut să mă încredințeze, că nu împărtășește vederile generale, ci le ia toate drept un fel de calamitate elementară.

»Un fel de urgie a lui Dumnezeu«, — am zis eu.

»Da, dacă voiți«, — mi s'a răspuns cu un zimbet oarecum ascuns.

»Nici că se putea altfel într-o țară, în care toți își dau par'că din adins silința să stârpească ori-și ce pornire religioasă«, — am întîmpinat eu.

Distinsul prelat făcu un gest de îndoială.

»Eu, — zise, — cunosc bine Iașii și am călătorit mult prin Moldova, dar am avut totdeauna simțământul, că românii sunt oameni religioși, ba chiar propagatori ai religiozității, și acolo, unde trăiesc împreună cu românii, creștini de alte confesiuni sunt și ei mai evlavioși. În România, românii par lipsiți de religiozitate fiindcă nu au conducere și disciplină religioasă. Dvoastră nu aveți preoți, iar Episcopatul Dvoastră, deși

compus din oameni cu mari calități, nu poate în pozițiunea ce i-s'a creiat să facă nimic pentru ridicarea bisericii. Eu am o particulară venerațiune pentru actualul Mitropolit Primat, care e una din cele mai distinse figuri în biserica creștinească: dar ce poate să facă!? Episcopul de Laussane, care și are reședința aici la Fribourg, e un venerabil bătrân trecut de 90 de ani, și orb, și surd, dar afacerile diecesei sunt bine conduse, căci, deși e slăbit omul, e tare scaunul, în care șade. Eu cunosc între somitățile politice ale României, ba chiar și între actualii ei conducători oameni foarte religioși și m'am mirat totdeauna, că dânsii nu profită de bunăvoința Regelui Carol, care e creștin adevărat și ține să ridice biserica țării sale«.

»Sunteți, Monsenior, prea binevoitor, — i-am răspuns, — dar cunoașteți pe cei puțini și treceți cu vederea pe cei mulți, cari nu-i lasă să facă binele pe care-l vor. N'au profitat pentru că nu e religiozitatea românilor atât de activă cum o socotiți. Nu e la români decât o inconștientă trebuință de religiozitate, dar religiozitatea viuă, care hotărăște faptele, nu există«.

Imi dau în clipa aceasta seamă, că azi, când scriu aceste rânduri e din întâmplare ziua de sf. Alexandru, atâtea și atâtea, chiar a treizecea aniversare a frumoasei biruințe dela Grivița. Eram atunci, când a venit știrea dela Plevna, om lănar și lucrăm dimpreună cu Eminescu în redacțiunea ziarului »Timpul«.

Cuprinși amândoi de o bucurie, ne-am adus aminte de Mircea la Bătrân, de Neagoe Basarab, de Mihai și de Ștefan cel Mare și sfânt, care după fiecare bătălie ridică câte o mănăstire ori câte o biserică, și am publicat un articol plin de avânt »juvenil«, în care stăruiam ca într-o amintire a marelui fapt național să se zidească o mare biserică monumentală la București, unde avem numai bisericuțe. Lumea s'a încălzit și chiar ziua următoare s'a constituit sub președința totdeauna zelosului Beizadea Dimitrie Ghica un comitet, care a luat asupra sa sarcina de a conduce lucrarea pornită pentru realizarea »frumoasei« idei. Puteam atunci Eminescu și eu să credem, că tot a mai rămas în noi ceva din avântul religios al străbunilor noștri: azi însă, după ce am ajuns om bătrân fără ca să fi văzut măcar și numai un mic început de faptă, știu că n'a mai rămas nimic. Am auzit chiar vorba, că e mai bine, că nu s'a zidit acea biserică, de oarece ea n'ar fi putut să fie decât un fel de pocitanie arhitectonică: era ca timpul, în care s'a produs și tot mai bine decât nimic.

»Nu, monsenior, — am adăugat dar — ați luat drept creștini pe oameni cu bun simț prac-

tic, care admit, că pentru »prostimea lăsată în părgănire tot mai e nevoie și de religiozitate«.

»Nu tocmai, — mi s'a răspuns. — Vorbesc de oameni cari se plâng, ca d'ea, că nu pot găsi în biserica lor mângăierea sufletească, pe care o caută și, urmă monseniorul zăbind, nu au dreptate. Chiar cu preoții, pe care îi aveți azi, se poate restabili prin o bună conducere în timp o bună practică religioasă, căci mai ales de aceasta e vorba. D-voastră voință să dați preoțimii oarecare erudițiune, ați organizat seminare, cari nu sunt în adevăr decât niște școli laice, ați înființat facultatea de teologie, unde profesori sunt mai ales laici; și trimeteți tineri la Moscova, la Atena la Cernăuți ori la universități protestante. Prin toate aceste câștigați oarecare erudițiune reală, dar nu aceasta e ceea ce vă trebuie, ci îndrumarea spre practică religioasă, destoinicia pastorală, pe care n'o puteți găsi decât la noi«.

(Va urma.)

Deputați între alegători.

Ieri trei dintre deputații din Arad au fost între alegătorii lor.

V. Goldiș, însoțit de Russu-Șirianu, directorul ziarului nostru, Ioan Moldovan și Silviu Păscuțiu, de d-na Elena Goldiș și preotul Popovici, a fost în trei comune: înainte de ameazi în Mândruloc (unde au azistat și la serviciul divin) și Cicir, iar după ameazi în Soboteli.

În Mândruloc adunarea a deschis-o părintele Iancu Ștefanuț, care a exprimat bucuria că poate saluta în mijlocul poporului pe harnicul deputat a cărui activitate în parlament este de toată lauda.

Deputatul Goldiș a vorbit apoi o oră și jumătate. Vom reveni asupra chipului laudabil cum dl Goldiș face educația politică a alegătorilor săi.

După dl Goldiș a vorbit apoi dl Russu-Șirianu.

La propunerea dlui Bozgan, adunarea a primit cu mare însuflețire următoarea moțiune:

»Noi, poporul român din Mândruloc, întruniți astăzi în adunare, ascultând cuvântarea deputatului nostru Vasiliu Goldiș, venit în mijlocul nostru, aducem următoarea hotărâre:

»Aprobăm ținuta deputatului nostru Vasiliu Goldiș în camera ungară, care este expresia voinții noastre; îi votăm încrederea noastră, de care se bucură în toată plenitudinea«.

»Il rugăm și autorizăm, ca în parlamentul ungar să lupte pentru sufragiul universal, secret după comune, singura garanță astăzi pentru exprimarea voinții poporului, îndreptățit a-și croi el soarta«.

Dl I. Ștefanuț a declarat apoi adunarea încheiată, aducând calde mulțumiri deputatului care își dă atâta silință pentru deșteptarea poporului, precum a mulțumit și poporului, care a răspuns cu drag la chemarea deputatului.

Dl Goldiș s'a dus apoi la Cicir, unde l-a întîmpinat preotul C. Mihulin și unde de asemeni a dat seamă poporului despre activitatea sa în dietă.

După amiază a fost o impozantă adunare în Soboteli, deschisă de părintele Felnean. Deputatul susamintit, a vorbit și aici cu multă vervă o oră și jumătate întreagă. După dsa a vorbit și dl Russu-Șirianu.

Dl Fabrițius Manoila a mulțumit deputatului pentru vorbire și întreaga sa activitate

împrejur tulburat și răfăcit și privirea lui pierdută căuta pe pământ. Dar dacă totuși va observa undeva portmoneul? Nu l-a putut înghiți pământul? Sau poate a visat numai că a găsit o pungă cu bani?

Nici el nu știu cum îi veni deodată în minte că vr'un mișel l-a lovit într'adins în spate că să-i dea portmoneul jos din mână și să-l ia apoi el?

Privi încet în sus și ochii i-se adânciră în ochii blegi ai muscalului, care trăgând din pipa scurtă, sta liniștit înaintea lui. Petru Stan îi zise ursuz:

— Cum vii tu aici?

Apoi cu un sentiment instantaneu își strânse pumnii și strigă:

— Tu m'ai împins?

Muscalul se îndreptă cu o liniște sareastică și privindu-l de sus până jos cu dispreț zise ridicând din umeri:

— Viță proastă.

Apoi se întoarse în călcăe și plecă.

Petru Stan durmecă către seară spre casă. Deschise ușa cu inima strânsă și deja în prag îl lovi mirosul olăcut de cartofi copti. Fața copiilor eră strălucitoare unsă de lapte, iar femeia bolnavă privea cu ochi scânteietor la raza focului sub spuză.

— Ce e? — întrebă bărbatul cu surprindere. Ce s'a întâmplat?

Femeea zimbî fericită.

— Muscalul a dat treizeci de coroane. A zis că i a câștigat azi noapte, îi dă copiilor și nu trebuie să-i mai dăm înapoi. Bun om e el, Petre, D zeu să-l binecuvinte.

Petru Stan se așează lângă vatră și cu aviditatea sălbatică a foamei mușcă în cartofii copti. Apoi își aduse aminte de femeia bătrână desperată și se retrase la întunec, ca lumina vetrei să nu-i lumineze față aprinsă de rușinea durosă. După ce mănăcă cartofii, zise liniștit, dar hotărît către nevastă-sa:

— Muscalul e om rău. Ii voi înapoia banii. Femeea tăcu puțin apoi răspunse descurajată:

— I a dat copiilor!

— Tocmai de aceea... zise trist Petru Stan și se gândi la fiul femeii cărunte, care plângea, la fiul acela pe care nici nu-l cunoștea.

H A Z.

I-a dat'o.

Doamna X.: De ce nu te însori odată d-nule Dop?

Dl Dop: La ce? Azi numai nebunii să mai însoară.

Doamna X.: Tocmai de aceea mă mir și eu că de ce nu te însori odată și Dta.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás măstru de monumente și pietre de cimitir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Căminul și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatok.

și la propunerea sa poporul i-a votat încredere și iubire, cu mare însuflețire.

În toate părțile s'a vorbit și despre alegerile congregaționale.

În Soboteli deputatul și cei cari l-au însoțit au fost oaspeții dlui și d-nei F. Manoilă, cari n'au cruțat nici o osteneală pentru că la bogata lor masă oaspeții să se simtă bine.

Deputatul dr. I. Suciu a fost și Sâmbătă și Duminecă printre alegătorii săi din Dezna, Boroș-Sebiș, Buteni și Cermeiu. Pretutindeni a fost primit cu drag și a vorbit cu mare însuflețire.

Despre turneul dlui dr. St. C. Pop, primim următoarele:

Sărbătoare mare a fost ieri în comunele Șiria și Ternova. Deputatul dr. Stefan C. Pop și-a ținut darea de seamă despre activitatea sa parlamentară în fața unui popor asuprit și năcăjit, dar nădăjduitor într'un viitor mai frumos și mai bun.

Ajunghând în Șiria a fost primit în casa ospitală a dlui dr. Iacob Hotăran, de unde însoțit de mai mulți oameni, a plecat spre biserica română, unde fiind rugat de preș. dr. Iacob Hotăran, a început darea de seamă în fața unui popor de peste 2000 de oameni.

În vorbe frumoase și adevărate a desfășurat activitatea sa parlamentară, arătând, că după o muncă grea a izbutit să fie și ei recunoscuți ca partid îmbărbătând poporul »că soarele dreptății și pentru noi a răsărit«

A mai vorbit Nicolae Lăzărescu despre votul universal, arătând necesitatea lui cu pilde vie.

De aici apoi a plecat spre comuna Ternova fiind însoțit de tinerul avocat dr. Emil Monța și de Nicolae Lazarescu, fruntașul econom din Șiria.

La gara din Ternova a fost primit de un țaran, felicitându-l în vorbe frumoase, — la ce deputatul a răspuns, mulțumindu-le pentru dragostea ce o poartă față de el. De aici în fruntea unui șir lung de căruțe și călăreți a intrat în comuna Ternova, unde l-a așteptat poporul adunat, dornic de a ascultă vorbele mângâitoare ale deputatului, care arătând nedreptatea cea multă, a învățat poporul, ce trebuie să facă, să steie pept cu năcazurile vieții și cu prigonirile domnilor. Asemenea a vorbit Lazarescu tot despre votul universal, — după ce ridicându-se iarăși deputatul i-a rugat să se organizeze în partid, pentru a fi totdeauna gata de a învinge orice greutate. Notez, că adunarea a decurs în cea mai mare liniște, dovedind poporul român și de astădată, că un popor blând și ascultător.

O detestabilă apucătură.

Pe ziua de Joui 24 Octomvrie n. învățătorii noștri confesionali din întreg comitatul Aradului sunt chemați de inspectul școlar Varjassy Árpád la Arad să depună jurământul, conform legii lui Apponyi.

Se știe însă că tot Joui sunt alegerile congregaționale în comitatul nostru.

Cine nu înțelege și nu vede că învățătorii noștri au fost chemați pe această zi la jurământ *anume pentru că să nu-și poată exercita un cardinal drept cetățenesc și în același timp să-și îndeplinească înalta datorie națională*, stând să voteze și conducând poporul la lupta pentru izbânda candidaților noștri naționali!

Regretăm că dl Varjassy s'a pretat la astfel de apucături de corteșie. D-sa întotdeauna a ținut să nu amestece școala cu politica și să nu abuzeze de putere pentru a înjosi principiile pedagogice. *Se vede însă că regimul kossuthist l'a făcut și pe d-sa să se deie după păr și autoritatea de care se bucura să o risipească în apucături contra cărora protestăm cu toată energia.* Nu

era de demnitatea dlui Varjassy, bărbat de școală cu veche reputație, să se preteze la apucături ce sunt de combătut chiar și la agenți politici cu marcă.

Învățătorii noștri să lucreze însă cu atât mai stăruitor pentru deșteptarea țărâniei, contribuind astfel la victoria candidaților români, care are să fie cel mai demn răspuns la detestabilele apucături kossuthiste!

Boala M. Sale împăratului.

Știrile de Sâmbătă și Duminecă despre starea M. Sale împăratului sunt de tot liniștitoare.

Noaptea de Sâmbătă spre Duminecă a petrecut-o în liniște, a dormit bine și mult, tusea a fost rară, iar dimineața n'a avut febră de loc. Catarul mai există dar e în decreștere, pofta de mâncare e îndestulitoare și puterile i-au mai revenit.

Din România.

Aflăm cu plăcere că starea sănătății d-lui Emil Costinescu, ministru de finanțe, se îmbunătățește pe zi ce trece.

Piciorul fracturat a fost scos din pansamentul cu ghips și se continuă tratamentul prin masaj.

Dl ministru de finanțe a părăsit patul și, stând într'un fotoliu, lucrează în fiecare zi la afacerile departamentului său.

Medicii nădăjduiesc că peste vre-o zece zile domnul Costinescu va putea fi transportat la București.

Mașină zburătoare. D. Agarici, inventatorul unei mașini de zburat, s'a prezentat la serviciul industriei și brevetelor de invențiuni din ministerul de domenii, voind să îndeplinească formalitățile pentru brevetarea acestei invențiuni și să intervină pe lângă dl ministru de domenii să construiască această mașină pe socoteala ministerului.

D. Agarici a prezentat cu această ocazie și planurile mașinei, cari au fost trimise și la Paris pentru brevetare.

Din lipsă de fonduri, ministerul nu poate să-și ia această însărcinare.

După informațiunile date de dl Agarici, construcția nu e de loc complicată. Mașina are un motor de 20 cai putere care pune în mișcare două mari aripi circulare cu o rază de 10 metri, construite din sârmă și lemn.

În nacelă au loc două persoane.

Ea costă 25.000 lei, dar fiindcă numai motorul valorează 17.000 lei.

Se pot construi însă și mașini mai mici cari costă 15.000 lei.

Aripiile ei au o rază numai de membri, iar motorul costă 9000 lei.

Dela frați.

Dieta Bucovinei. Abia acum ajung să vă scriu în fuga condeiului un raport asupra dietei din Bucovina, care și-a încheiat sesiunea, — despre care amintisem într'unul din rapoartele precedente, că s'a deschis și și-a ținut primele două ședinți — Sâmbăta trecută.

Privirile tuturor erau ațintite asupra acestei sesiuni, dela care se așteptau multe modificări în situația actuală a acestei țărișoare și o activitate rodnică.

Multe proiecte, petiții și afaceri de interes general își așteptau rezolvirea. Și unele dintre acestea au și fost rezolvate în cele cinci ședinți, cu cari a fost binecuvântată sesiunea din chestiune.

Amintesc numai cele mai importante și cele de interes general:

1) proiectul referitor la desrădicarea propriăților, dela a cărui sancționare depinde în mare parte sanarea salarelor învățătoresți și-a finanțelor țării;

2) proiectul despre noua lege pentru alegerile comunale;

3) ameliorarea salarelor învățătoresți din fondul școlar;

4) bugetul pro 1907.

Proiectul despre noua lege electorală pentru dieta Bucovinei s'a amânat până la proxima sesiune, care după cum a promis președintele țării în vorbirea sa de încheiere, va fi mai lungă și se va ține în anul viitor.

Asemenea s'a amânat deocamdată și sistemizarea postului de președinte al băncii țării, — suprema dorință a actualului prezident dr. Florea Lupu.

Am accentuat într'un articol precedent starea financiară de tot tristă în care să află Bucovina. Dieta avea datorință să contribuie măcar într'un câțiva la ameliorarea acestei crize, care dacă va dura și mai departe va aduce țării mari nevoi. O parte însă dintre deputați aveau interes pentru alte afaceri, mai plăcute lor și nu au considerat dorința tuturor, ce se concentrează într'un glas, că finanțele țării trebuie numai decât sanate.

E necesară și amintirea în treacă a unor afaceri personale, expectorarea contra presei, acuzarea în interpelări și în unele greșeli minimale și în fine izgonirea cu putere din culoarele dietei a unui șef-redactor. Acestea sunt bobocii în cununa de lauri, ce și-a câștigat o deputat român în sesiunea actuală.

Comentar nu fac. Cetitorii din Bucovina și așa vor înțelege despre ce și despre cine e vorba. Cei din Ungaria nu au lipsă deocamdată să cunoască întreg gunoiul, ce să strecoară prin canalul de interese personale, ce înseamnă pentru unii: politică națională.

Sesiunea s'a terminat prin discursurile de formalitate obișnuite ale mareșalului țării, președintelui Bleyleben și deputatului Bejan. C. Frasin.

NOUȚĂȚI.

A R A D, 21 Octomvrie. n. 1907.

— **Atragem atențiunea binevoitoare a tuturor confrăților noștri asupra articolului ce publicăm din peana zelosului secretar al Asociațiunii, dl Oct. Tăslăuanu, care tratează o chestie de mare importanță, vrednică să fie remarcată în toată presa română, și politică și literară ori bisericască.**

— **Din Hălmașiu** primim următoarea știre: Lazar Oprean, Teodor Popoviciu și Mihail Vidu învățătorii au descoperit mai multe băi în părțile Hălmașului cari conțin și aramă, fer, grafit, mercuriu, minium, aur și argint. Vor să se ferească cu — și prin români, ai căror atenține o atrag pe această cale.

— **Măcelul românilor din Christian.** Iată amănuntele ce dă »Gazeta«: Duminecă după amiază, servitorii unguri din Christian au aranjat într'una din odăile cărciumei »La strugure« un joc, la care au luat parte și trei feciori români și trei husari. Unul din feciorii români, văzând că lăutarii cântă tot numai cântări ungurești, a cerut să se cânte și o »Sărbă«.

Atâta a ajuns ca unul din husari să-și iasă din fire, să scoată un briceag și să-l rănească pe flăcăul român Ioan Man la pulpă. De sine înțeles, că Man n'a rămas dator husarului, ci prinzând același briceag în mână, îl rani pe husar, care văzându-se vulnerat, a luat-o razna la cazarmă, ca să alarmeze pe soții săi.

După câteva minute sosiră în fața crășmei 12 husari, în frunte cu strajemeșterul Wolf, cari, în loc să intre în odaia unde se întâmplase rănirea și să restabilească ordinea, au pătruns cu săbiile scoase în odaia învecinată, unde se aflau oameni nevinovați și năpustindu-se asupra acestora, au început să taie în dreapta și în stânga, rânind pe toți ce le veneau în cale. În câteva minute podelele și pereții odăii erau roșii de sânge, iar aerul plin de țipetele răniților.

Au fost răniți de moarte: Dumitru Pascu sen. și Dumitru Pascu jun. Gravi răniți: Dionisie Oltean (rănit la cap și în spate), Ioan Dima, Ioan Barbu, Miron Staicu-Chef și Ștefan Hoge; mai ușor răniți feciorașul Gheorghe Coșuleț, și băiatul de 14 ani Ioan Nic. Coșuleț pe care numai

curiozitatea îl adusesse în apropierea crâmel. Rănit a fost și țărănul Ion Mihaiu Zuică. Afară de aceștia au mai primit câte-o lovitură de sabie și alții. Dintre doi Sași, atacați și ei de husari, este grav rănit zilerul Gheorghe din Ticușul-săsesc, apoi Christian Zintz, din Christian, care primi o lovitură tare cu sabia, fiindcă a zis cătră sergentul Wolf: De ce ați venit aici la oameni pașnici să-i ciopârțiți?

După săvârșirea fiorosului măcel husarii s'au îndreptat spre cazarmă, lăsând pe numărșii răniți în mila Domnului. A doua zi s'a făcut de cătră cei răniți arătare la comanda regimentului de husari.

— **Intrunirea meseriașilor noștri.** Aseară meseriașii români din Arad s'au întrunit în restaurantul dlui Ignatie Pașca. Neținându-se obișnuita conferință în »Casa Națională«, meseriașii români au hotărât a ținea o comemorare a unui anteluptător, a unui muncitor, care în vîieța în-treagă a avut de țintă ușurarea și scoaterea din ghilarale capitalismului pe muncitorul român. Acest muncitor pe care de trei ani l-a răpîit cruda moarte e D. Th. Neculuța. Acest Neculuța e un fost muncitor, care prin propria putere s'a ridicat la un nivel atât de înalt, de azi toată muncitorimea română regretă pierderea acestui poet și cald sprijinitor al ei.

Iată cum a decurs această comemorare:

Dl **G. Terean** deschide întrunirea mulțumind muncitorimei pentru că s'a adunat într'un număr așa de frumos, explicând pentru ce muncitorii s'au adunat astăzi în această localitate. Salută pe cei prezenți și să bucură că are onoare a recomanda muncitorimei române pe noul secretar al partidului social-democrat din Arad dl Varga József. Dl Varga e primit cu »să trăiască« și »eljen«!

Urmează dl **V. Maniu**, care ne predă frumos o poezie o poetului Neculuța.

Dl **Buciumean** asemenea ne-a predat cu mult talent o poezie tot de-a poetului în care ne arată durerile poporului.

Dl **Crefu** ne-a întreținut prin o cuvântare frumoasă, arătându-ne faptele acestui muncitor care din simpla treaptă de muncitor s'a ridicat la nivelul înalt de a fi recunoscut unul din cei mai buni poeți al muncitorimei, care singur a cunoscut și a deplîns starea mizeră în care se află muncitorimea. Spune că acest Neculuța s'a ocupat nu numai cu meseria lui ca pantofar, ci ziua muncea pentru traiul vieții, iar noaptea muncea pentru luminarea minții, studînd cauzele mizerie ale muncitorimei și arătând, că pe ce cale să apuce muncitorimea ca să scuture de pe umeri jugul sclăviei și a nepăsării. Această vorbire a fost ascultată cu mult interes din partea celor prezenți.

Dl **Buciumean** ne predă din nou o frumoasă poezie, fiind frenetic aplaudat.

Urmează dșoara **Em. Toma**, care ne-a declamat foarte frumos și cu mult simț o dragălașe poezie. Dșoara Toma merită toată lauda, căci e una dintre cele mai zelose coriste, care are în vedere înflorirea și înaintarea muncitorimei române. Dșoara Toma a fost viu aplaudată din partea celor prezenți oferindu-i-se un frumos buchet de flori.

După aceasta dl **Varga** prin o scurtă vorbire închină pentru muncitorimea română.

Dl **Em. Epescu** salută prin o scurtă și frumoasă vorbire mișcarea meseriașilor români, arătând că meseriașii români numai prin propria luptă își poate ușura traiul, avizând totodată că Dumineca viitoare se va ținea la dl Pașca o adunare publică la orele 4 d. a.

Dl **I. Olar** președintele secțiunii meseriașilor se bucură asemenea de avântul îmbucurător ce au luat meseriașii români în ultimul timp și închină pentru dragostea și frățietatea meseriașilor noștri.

Cu acestea s'a terminat această comemorare a acestui poet, care va rămănea întipărit în inimile celor prezenți.

— **Avis!** Duminecă, la 8 ore seara se va ținea proxima conferință la *Casa națională* dl Vancu va binevoi a ne arăta unele momente din vîieța poporului român. La această conferință sunt poftiți a lua parte

toată inteligența, meseriașii și toată țărănimea, căci pe toți deopotrivă îi interesează starea poporului.

Facem un călduros apel cătră toți aceia cari în adevăr se interesează de starea poporului a lua parte la această conferință arătând că în adevăr luptă pentru desrobirea lui.

— **Drama din tren.** Ziarele aduseseră știrea că soția contelui Adam Zamojszka, călătorind spre Varșovia, a fost asasinată în tren și cadavrul i-l-au ascuns. Acum a sosit telegrama că n'a fost asasinată contesa. Bandiții au răpîit-o din tren, dar contesa a scăpat din mâinile lor și ieri a sosit în Varșovia. Cum a sosit contesa, dacă au jefuit-o sau au rănit-o nu se știe încă nimic.

Iată câteva detalii:

Tinăra contesă, care e de o frumusețe rară se urcă la gara Srepietov într'un compartiment de clasa I. al trenului accelerat, ca să meargă la Varșovia. Tot în acel compartiment ședea inginerul Zuff și un meseriaș, anume Frunkin, mai era un bărbat pe care nu l cunoștea nimeni. În decursul drumului atât Zuff cât și Frunkin simțiră un miros greu și tare, de care înțețiră amândoi, necunoscutul se tot învărtea încoace și încolo și se părea că nu-i lipsește nimic. Disparațiia contesei fu observată numai la stația penultimă. Bagajul era în disordine pe jos și lângă el un inel de diamant. Giamul era deschis. Pe canapea era batista contesei, plină de sânge. Și perdeaua era pătată de sânge. O căutară pe contesa pe linia ferată, dar n'au aflat-o. La stația din oraș contesa era așteptată din partea ru-deniilor, dar fiindcă n'a sosit au telegrafiat soțului ei, care mai cercelă odată linia ferată, dar nu dădu de urmele ei. Contesa luase cu ea o sumă mai mare de bani, care dispăru împreună cu bijuteriile. Deoarece cu ocazia revoltelor contesa împușcase asupra revoluționarilor, cari atacaseră domeniile contelui, se crede că contesa e victima revoluționarilor. În Varșovia a produs mare senzație disparițiia contesei. Personalul tribunalului a ascultat pe toți funcționarii trenului și au detinut pe fochistul.

Ieri noaptea a sosit din Krakovia următoarea telegramă: După o telegramă sosită din Varșovia, contesa Zamojski, care dispăruse în drumul spre Varșovia, a ajuns în mâinile bandiților, de unde i-a reușit să fugă și a sosit la Varșovia.

— **Din Oravița.** »Progresul« scrie: »Vestim cu bucurie că la Casina română din localitate, grație ostenelelor și interesului conmembrului dr. Ludovic Méhes, sala de lectură e văruiță frumos ceea ce ne face să nădăjduim, că cu vremea va prinde și suflet această instituție moștenită dela înaintașii noștri în scopul practic al promovării intereselor noastre de tot felul«.

— **Cunună eternă la »masa studenților«** dela gimnaziul român gr. or. din Brad pentru fer. și binemeritul pentru neam, biserică și patrie Ioan Papiu, protopresbiter în Deva și apoi în Sibiu, răposat în Deva la 17/30 Sept. a. c. și înmormântat tot acolo în 19 Sept. (2 Oct.) dela amicul dr. Eusebiu Roșca, director seminarial și protosincel 20 cor., Vincențiu Orășan, paroh în Agărbiciu, nepot 10 cor., Petru Șinca, paroh în Batiz și familia, finii fericitului 10 cor. În veci pomenirea fericitului! Primească mulțumită sinceră inimile bune! Brad, 1/14 Octomvrie 1907.

Direcțiunea gimnazială.

— **Intimpinare.** Suntem rugați să publicăm următoarele: Referitor la cele scrise de dl Bonțidean în numărul 185 al prețuitei dv. foaie cu titlul »De pe valea Someșului«, răspund în următoarele:

Cu ocaziunea expoziției din Bonțida comitetul a arangiat și un concert, a căruia venit eră destinat nenorociților incendiați (30 familii române din Borsă). Dl protopretore Hankó veres Károly om cu simțăminte nobile și un șovinist m'a rugat să permit fiicei mele ca să cânte ceva.

Eu văzând scopul atât de umanitar al concertului, bucuros mi-am dat învoierea și nu am să regret — căci tot venitul concertului 1000 cor. au fost împărțit incendiaților așa: că biserica ev. ref. care a ars a fost ajutorată cu 500 coroane,

iar 30 familii române păgubite de foc au fost ajutorate cu 500 cor.

Iată răspunsul ce-l dau nu dlui ce se subscrie »Bonțidean« ca să mă legitimizez înaintea dnealui, cât spre orientarea marelui public cetitor. Dl Bonțidean dacă ar fi fost barem în Bontido, ar fi știut, că copila mea a cântat și românește.

Imprejurarea, că dl Bonțidean folosește termenul »Dedu« și că îi mahnit pe mine pentru că am onorul a fi în raport de prietinie cu Prea O. dn protopop dr. Elie Daian, mă face să gâcesc, că dumnealui îi Clujean și inimic al dlui protopop, deci înzădar se ascunde sub pseudonimul »Bonțidean« — să vede, că acum neavînd ocupațiune face pe »raporturul« și-și permite a da sfaturi de care însuși are foarte mare lipsă — de ar aveă de unde să și le dea. De încheiere fi zic dlui »Bonțidean« »medice cura te ipsum!« A p a h i d a, în 17 Oct., 1907, Eliseu Moga, preotul gr. cat. al Apahidei.

— **Daruri mai însemnate pentru gimnaziul din Brad** au intrat dela următorii binefăcători:

George Sida, episcop, Budapesta 200 cor.

Dr. Andreiu Monda, medic, S. Georgiu cor. 200.

»Sentinela«, inst. de credit, Satul-nou cor. 200.

Z. Bârsan, artist, venitul producțiunei din Brad dela 13 Sept. cor. 142-50.

N. Bedea, notar, Mihaleni cor. 100.

Francisc Hossu-Longin, adv. Deva cor. 200.

Ioan Nistor, comptabil în Șeica-mare, mire și Vetuca Greavu, mireasă, fiind nași dl și d-na Nicolae Rocota medic și dir. de bancă, la inițiativa vrednicului preot Albu, dela jocul miresei a trimis 135 cor.

Iuliu V. Albini, not. în Zlatna, venitul curai dela petrecerea aranjată în Zlatna la 28 August 1907, cor. 110-33.

G. Radocea, contabil la »Chioreana« dela jocul miresei cu ocazia cununiei cor. 51.

Silvia Pop m. Mihalca din Csernefalva, mireasă, cu ocazia căsătoriei sale cu mirele Alex. Mihalca, dela jocul miresei cor. 75.

Mihail Bontescu, adv. în Hațeg și soția Maria n. Barițiu a oferit cor. 400.

Aurel P. Bănuțiu, stud. cons. în București, dela producțiunea tinerimei plugare din Morchioșo cor. 20.

Iustin Ardelean, compactor Arad cor. 20.

Cornel Lazar, ppresb. Halmagiu, cor. 50.

Cununa eternă pentru Petru Pascu, paroh în Pesac prin capelanul Victor. C. Fizeșian, din Pesac dela Paul Mihulescu ppresb., B.-Comloș cor. 2. Andreiu Fizeșian, paroh Pesac, coroane 2. Virgil Negru, preot Igrîș cor. 5. I. Popoviciu paroh, S. Nicolsul-mare cor. 6. Ioan Stana, paroh, Sorofola cor. 5. Iuliu Vuia, inv. B.-Comloș cor. 1. George Stefanoviciu, B.-Comloș cor. 2. Nicolae Mitru predactor cor. 1. At. Lipovan inv. S.-Nicolaul-mare cor. 1. Ioan Popa, inv. Pesac cor. 2. Vict. C. Fizeșianu, capelan, Pesac cor. 2. Total cor. 29. Inimile bune primească profundă mulțumită. Brad, 5/18 Oct. 1007. Direcțiunea gimnazială.

— **Cazuri de moarte.** Dr. Pompeius Marcu, avocat în Lugoj a încetat din vîieță după un morb scurt, la 6/19 Octomvrie a. c. la 5 ore d. a. în anul 40 al vîieții sale și 14 a căsătoriei fericite. Ceremonia funebrală a neuitatului defunct s'au celebrat în Lugoj la 8/21 Octomvrie la 2 ore d. a., iar rămășițele pământești s'au așezat în cripta familiară.

În veci amintirea lui!

— Mateiu Vulcan, avocat și subjuce regesc în penziune a încetat din vîieță după un morb scurt și greu în 17 Octomvrie la 10 ore noaptea, în al 60-lea an de etate. Rămășițele pământești ale scumpului defunct s'au înmormântat Sâmbătă în 19 Octomvrie a. c. la 3 ore după amezai în cimitirul gr. or. din Becicherecul-mare. În veci amintirea lui!

— Mercuri dimineața la 2 ore (3 Oct. a. c.) a adormit în Domnul preotul Petru Popoviciu din Ciclova-montană, după un morb de 2 ani, în etate de 56 ani. În mormântarea s'a făcut Joi în 4 Octomvrie cu asistenta a 10 preoți sub conducerea dlui protopop A. Popovici din Oravița, care a și ținut predica. Răspunsurile le-a făcut Reuniunea de cântări din loc sub conducerea dlui Jianu.

Trimitem celor întristați condolențele noastre.

— **Cununia lui Leopold Wölfling.** Se vestește din Zürich: Pe alaltăeri a fost decisă cununia lui Leopold Wölfling cu Maria Ritter, dar din diferite pedeci s'a amânat cununia. Unul din motivele acestei amânări e și acela, că actele mirilor nu sunt în ordine.

— **Invitare.** Societatea muncitorilor organizați din Arad invită la convenirea socială împreună cu joc, ce se va ține Sâmbătă, în 26 Octombrie st. n. în ospătăria din Pădurița orașului. Prețul de intrare de persoană 80 fil. de familie 2 cor., dacă se scot înainte. Seara la cassă de persoană 1 cor. de familie 2 cor. 40 fil. Inceputul la jumătate la 8 ore seara.

— **Un miliardar despre plăcerile vieții.** Carnegie, regele de oțel publică într'un ziar străin idei foarte interesante despre valoarea reală a vieții. După el, omeniei îi trebuie foarte puțin pentru ca să fie fericit. În realitate miliardarul abea are cu ceva mai mult, ca un țaran sărac — zice Carnegie — și sporirea averei, în multe cazuri îl nefericește pe om. Căci ce e nutremântul cel mai bun și mai prețios? Carnea de vacă, legumele și puține fructe. Ce se mănâncă afară de acestea, e de mai puțină valoare, și e mai mult în detrimentul fizicului, decât spre folos. Imbrăcămintea, din cauza multelor podoabe ce se încarcă pe ea, devine din ce în ce mai incomodă, deși nu e nimic mai frumos în lume ca o floare mirositoare, cu care se poate împodobi ori ce țarancă. Din tot ce bogatii își încarcă pe ei, se nasc numai neplăceri. Dintre plăcerile mai nobile ale vieții prima e muzica. Dar unde e muzica aceea, care ar putea concura în sublimitate și armonie cu susurul pădurei și cu sgomotul valurilor mării cari se izbesc de țarm? Ne trebuie o muzică mai dislinșă mai intimă ca murmurul vanei? Pe când sgomotul ritmic vibrează în sufletul nostru, fața ne e desmerdată de zefir și ni-se furișază în suflet glasul dulce cu triluri înalte a priveghitoarei. Care orhestră poate imita concertul magic al naturii? Se poate procura așa ceva pe prețul miliardelor? Chelțuim mii pentru picturi și adunăm galerii întregi, dar unde sunt acestea pe lângă original? Marea luctoare în razele soarelui, munți, văi, câmpul acoperit de un covor verde catifelat: aceasta e cea mai frumoasă galerie de tablouri, al cărui pandant nici un miliardar nu și-l poate procura pe bani. Natura în realitate e o mare comunistă și să prea mărim pe Domnul pentru ea. Dacă cutreerăm lumea, în tot locul găsim aceleași patimi și defecte. În toate țările oamenii sunt la fel: aceleași virtuți și aceleași păcate sunt așipite în sufletele lor. Nu există o națiune care s'ar distinge dintre celelalte, dezvoltarea nu are lege care ar feci numai pe cei distinși. Natura nu cunoaște deosebire între miliardar și cerșitor, țaranul sărac lipit pământului se poate delecta mai bine în valorile reale ale vieții; ca miliardarul — dacă are sentimentul pentru aceasta.

— **Divorțul principelui de Orleans.** Cum se vestește din Viena N. Wiener Journalului i-s'a telegrafiat din Paris, că mama și prințul Ivinville, unchiul prințului de Orleans, care a sosit de curând la Bruxelles din expediția lui la pol, l-ar fi înduplecat pe acesta să divorțeze. Soția prințului se știe că e princesa Maria Dorottoja, fiica decedatului arhiduce Iosif, care deja de trei ani trăiește despărțită de soțul ei. Causa divorțului e că n'are copii din această căsătorie.

— **Principesa Monic.** D-na Toselli, dupăcum se vede tot va fi nevoită să se despartă de fiica sa principesa Monica, și să o predea curții Saxone. Dupăcum se vestește din Florenza, un funcționar de curte, a pertractat zile întregi această chestie cu d-na Toselli, care în fine a declarat că se desparte de fiica sa. — Se scrie din Florenza că d-na Toselli de atunci zilnic are sgârchiuri de plâns. Predarea principesei e decisă pe 39 Noembrie. D-na și dl Toselli vor pleca la finea lui Ianuarie în turneul artistic.

— **Un tinăr român,** elev în clasa a IV-a de pedagogie, din lipsa totală de mijloace este silit a părăsi cursul.

Apelează deci la sprijinul binevoitor al oricărei familii române, primindu-l sub orișice fel de condițiuni. A se adresa lui Iosif Birescu în Lugoj.

— **In Ociakow** guvernământului Cherson din Rusia s'a inaugurat Dumineca trecută cu

mare solemnitate monumentul generalului Suwarow, care a bătut acum 120 de ani pe turci lângă acea localitate.

— **Faliment de trei milioane.** Cercurile financiare din Viena sunt impresionate de falimentul firmei turcești de țesături Moise și fiii; pasivul s'ar urca, după ultimele știri la suma de trei milioane.

Multe institute de bancă vieneze sunt păgubite prin acest faliment. Se bănuiește că falimentul ar fi fraudulos. Leon Farchi, șeful firmei a fost arestat.

— **Eroismul unui ciung:** Se anunță din New-York: Acum câteva zile cunoscutul inventator Hudson Maxim a scăpat dela înec două femei tinere, cu toate că n'are decât o mână. Cele două femei se scaldau în lacul Hopatcong, când deodată una din ele se scufundă. Prietina ei voia să-i dea ajutor dar fu trasă și ea la fund de cea care se înecă. Maxim chemă în ajutor pe mai mulți văslași, dar aceștia nu-l băgară în samă și și căutară de drum mai departe. Atunci ciungul sări îmbrăcat cum era în apă și isbuti să scoată la țarin pe cele două femei dintre cari una își pierduse cunoștința. Maxim însuși fu așa de istovit în urma sforțărilor făcute în cât leșină când a ajuns la țarm.

— **Vindecarea nebuniei prin operație.** Dr. B. Holländer a ținut, la societatea frenologilor englezi, o conferință interesantă asupra chestiei dacă nebunia se poate vindeca prin operație. Dânsul e specialist în boalele mintale și a obținut multe succese pe cale de operațiune. Propunerile lui tind să nu se trateze, la olaltă, sute de bolnavi în institute mari de cură, ci să fie observat fiecare bolnav separat și tratat în consecință. Dr. Holländer zice »National Zeitung« — a stabilit că în cazuri serioase de boale psihice, chiar adeseori boala nu atacă creierul întreg, ci numai o parte a lui. Simptomele variază după locul îmbolnăvirii. El a avut ocazia să trateze cincizeci de cazuri de boale de creier, în cari îmbolnăvirea se manifesta în deprimare sufletească și în melancolie. Pe jumătate din clienți i-a operat și urmarea a fost o vindecare deplină. Cu deosebire interesant e cazul unui băiat de 16 ani, care de mic avea păcatul de mințea și fură, eră mare scandalagiu și și nenorocise întreaga familie. Cu cât creștea cu atât devenea mai primejdios. și Dr. Holländer, luându-l în tratamentul său, propuse ca tinărul să fie operat. Dânsul tăia o fâșie din linia de mijloc a căpălinei și operația reuși foarte bine. În timpul operației, găsi în țeasta capului urme de răniri anterioare; mai cu seamă se vedeau în pielețele creierului semne de sângerări trecute. Dupăce s'a îndepărtat o fâșie de os, rana a fost cusută; ea s'a vindecat pe deplin și azi pacientul e sănătos și cu mințea normală.

— **Săpun de viorea de Parma.** Sub această numire de câțiva ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de viorele? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în stăinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare se nu întrebuițeze acest săpun, numai ca să-i tindă mâna de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăți 2 coroane 20 fil. Pregătește Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugoj în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

— **Nu mai e păr cărunt** — »Regulatorul de păr« al lui Fr. Radda dă părului cărunt de pe cap și barbă culoarea naturală: blondă, brunetă, brunetă închis sau neagră. Este un praparat foarte sigur și nesticăcios, care nu vopsește nici pielea, nici albiturile.

Folosirea acestui neasemănat preparat e nu se poate mai simplă: cu pieptenul muiat în fluidul acesta nesticăcios se va atinge zilnic ca și cu un oleu perii pe cap și aceasta se va continua până când părul va căștiga culoarea naturală. Acest »Regulator de păr« este a nu se confunda cu alta preparate pentru păr de felul acesta. E de 25 de ani în circulație. Nenumărate recunoștințe, dovedesc succesul splendid obținut. Prețul: 1 sticlă: 2 cor. O sticlă de probă: 1 cor. Se vinde la: Friedrich Radda, apohectar în Páncsova. Magazin la: Iozef v. Török, în Budapesta. Király-utca.

Ultime informațiuni.

Achitați! Oradea-Mare, 21 Oct. Azi s'a pertractat aici procesul de agitare pornit contra lui George Domocoș, Petru Popa și soții din Măderat pe cari tribunalul din Arad îi achitase, dar procurorul făcuse apel.

Tabla a respins apelul și astfel bravii români din Măderat sunt mântuiți de orice urmări.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 21 Oct. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Orâu pe Oct. (100 klg.)	23.60—23.62
Secară pe Apr. 1908	22.76—22.78
Ovăs pe Oct.	15.58—15.60
Cucuruz pe Mai 1908	14.14—14.16

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Octomb.	23.62—23.46
Secară pe Apr. 1908	22.78—22.80
Ovăs pe Oct.	15.8—15.64
Cucuruz pe Mai 1908	14.06—14.08

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul :

Grâu	
De Tisa — — — —	23 K. 55—23 K. 95 fil.
Din comitatul Albei — — — —	23 > 65—24 > 05 >
De Pesta — — — —	23 > 65—24 > 05 >
Bănățenesc — — — —	23 > 45—23 > 85 >
De Bacica — — — —	23 > 55—23 > 95 >
Săcară — — — —	21 > —21 > 35 >
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 > 70—15 > 90 >
> de cvalitatea II — — — —	15 > 50—15 > 70 >
Ovăs > > I — — — —	— > — > — >
> > II — — — —	— > — > — >
Cucuruz vechiu — — — —	— > — > — >
> nou	14 > 10—14 > 25 >

Slăbiciunea

provenită sau din nedesvoltarea organelor, sau din boală, se vindecă repede prin Emulsiunea SCOTT, care se poate numi de medicament nutritiv, fiindcă puterea lui vindecătoare e neîntrecută și pe lângă aceasta

e gustos și se mistue ușor.

Și cel mai îndărătnic bolnav se obișnuiește ușor cu Emulsiunea lui SCOTT, care nu produce greutate nici în stomacul cel mai slab.

Prețul unei sticle originale 2 cor. — — — 50 bani. — — —

Se capătă în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunei vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Poșta Redacției.

G. Popica, Brașov. Trimite.

Iancu Milu, preot, Uzdin. Iarna nu e deschis.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichiu.

Anunț.

Posturi de practicant sunt de ocupate la institutul »Valutabank« societate pe acții. Recurenții români să trimită ofertele la »Valutabank« Budapest, Váci-körút 48.

Prima societate de credit funciar român din București.

ANUNȚ.

Se aduce la cunoștința generală că Sâmbătă în 13, 26 Octombrie 1907 se vor trage la sorți scrisuri funciare rurale pentru un capital de 1.616,900, din care:

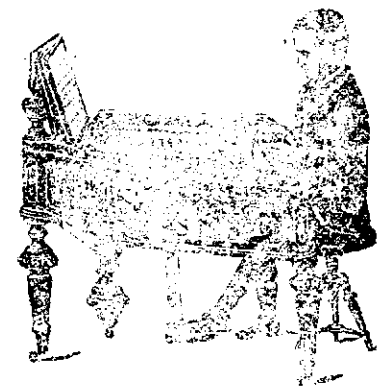
1. Scrisuri funciare rurale 4%, a 17-a trageră, 142,700 lei și

2. Scrisuri funciare rurale 5%, a 52-a trageră, 1.474,200 lei.

Tragerea la sorți se va face în ședință publică, în localul Primei societăți de credit funciar român din București, strada Colței Nr. 27, la orele 3 p. m., în prezența Consiliului de administrație, a Consiliului Guvernului, a proprietarilor asociați, a detentorilor de titluri și a celui alt public asistent.

Directiunea.

Chugyik Sándor, B.-Csaba
Fabricant de cimbaie.

Pregătește cele mai bune

cimbaie,

precum și repararea tuturor instrumentelor cu coardă

pe lângă garanție și prețuri moderate.

4-5000 bucăți

de riparia portalis altuite
— în butuci —

struguri de dessert

:: :: de prima calitate :: ::
se poate căpăta la

Dr. Schmidt János

Arad, strada Batthányi 28. (etag II.)

Oltourile se pot vedea pe buturci în vie lângă stația
— A. Cs. E. V. Szt.-Tamás. —

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ KASSA. ◆◆◆

Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpsec într-o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

In casuri de doliu, se văpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericești, brodariile se curăță frumos și multă îngrijire.

Preparațiuni de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás fürdő

noi aranjamente

expediază în afară de cartel o cantitate ori cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

natural, chemic, din isvorul de acid-carbonic din băile Buziaș, pentru prepararea apei gazoasă (soda) pentru restauratori și alte scopuri industriale.

Nu se poate confunda cu acidul-carbonic artificial care e mai fără spor. ● Serviciu de încredere, conștințios!

Ape minerale și medicale de Buziaș

in sticle de 1 și de 1/2 litre.

Au un efect neîntrecut pentru boale de inimă, rimich și beșică.

Apă de masă de prima calitate!

Lămuriri servește cu plăcere:

„Muschong-buziásfürdői szénsavmúvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn“.

Adresa telegrafică: Muschong, Buziásfürdő. — Telef-interurb. 18.

FISCHER T COMP NAGYENYED

PEPINERIE DE POMI SI VITE

150.000 Pomi Roditori
1.000.000 Sujete
1.000.000 Planta pentru gard viu arbori de promenada, arbori de ornament, roze, fructe cu boaba, contiferi etc.

1 Million altoae de vite, vita de vile Europeanasi Amerikaná cu su.
Specialitate: altoae de vita pentru desert.

Sub-cultura 120 jug. oat.

30.000 Pruni de Bistrita si de Bosnia oltuiti Exemplare foarte frumvase

Fără rădăcina

ȘCOALA DE POMI ȘI TRANDAFIRI a lui

Szabó István

UJ-SZEGED, Főfasor nr. 35.

Recomandă cam 140,000 bucăți de 1, 2, 3 și 4 ani, altoi inobilitați de meri, peri, gutui, naspolya, cireși, vișini, caiși și perseci, așa mai departe pruni și ringloți, în ecsemplare frumoasă și drepte, cu rădăcină sănătoasă.

— Pomii se pot comanda în tulpini mici, semi-mici și înalți. — Prețul: 100 bucăți 40-60 cor. ecsemplare înalte pentru alu 100 bucăți 70-80 cor.

Trandafiri înalți, din pământ liber, diferite soiuri, 80-200 fil. Tufe de trandafiri nobilitați din rădăcină, din pământ liber ecsemplare frumoase, tari de soiurile cele mai bune bucata: 40-50 fil. — Trandafiri cari se urcă „Crimson Rambler“, în lungime 1-2 metri prețul unui ecsemplar 40-60 fil. — Teiu cu frunze mari, ecsemplare tari bucata 2 cor. — Pomșori selbatici 500,000 bucăți, cei mai mulți transplantați. Se pot comanda meri, peri, Pronus Mirabolan, Pronus Mahalék, perseci de toamnă și galbeni, 1000 de bucăți 10-30 cor.

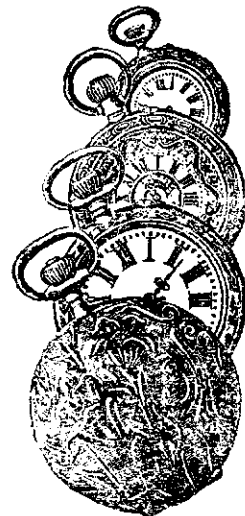
Mare asortiment de salerămi rotunzi și piramidați. Thuja Compacta și Piramidalis depozit mare în preț ieftin.

Vă rugăm să cereți catalog de nume și prețuri îl trimitem gratuit.

Kovács L. Nandor

atelier de ciasornice, juvaerice și reparaturi mehanice.

SZEGED, Laudon-utca 3.

Efecuește tot felul de lucrări în branșa aceasta, ca: ciasornice de părete cu muzică și ciasornice de buzunar etc. Am în depozit cele mai fine fabricate de Svitara reparază și pregătește cele mai excelente compoziții mehanice și juvaerice, cu prețul redus și pe lângă garanție de 5 ani.

Efecueșc mai departe aurituri și argintării după cele mai nouă sisteme galvanice și electrice.

TRISKA J.

Pianine — Cimbaie — Piane Harmonice

în prețul de fabrică se pot căpăta și plătit în rate.

● Se închiriază instrumente. ●

Acordarea sau repararea în loc sau în provincie o săvârșește prompt.

Cel mai mare magazin de pianine în Ardeal TRISKA J.

KO LOZSVAR
Sétatér-u. 10. (Casa propr.)

Ransburg M.

și Fiul

neguțatori de struguri
și cultivători de vin,

Arad, str. Zrinyi nr. 4a.

Iși recomandă

vinurile cele mai bune

Vin alb

de Măderat și Mocrea.

Vin roșu de Miniș

și alte

Vinuri de dessert,

în butoaie și sticle.

In sezonul fructelor, asemenea ca doftorie
pentru anemici recomandăm

**vinul nostru vechi roșu
de Miniș**

care având conținut de »csersav« sunt de un
efect admirabil.

Cu espediare locală de casă recomandăm
minunatele noastre

vinuri de masă

în sticle de câte 1 litră, fără sticlă 70 fil.

Telefon 323.

Catalog de prețuri trimitem la dorință.

Fritz Berger

LUGOS

Liferează

parchete de toate soiurile

de

stejar și fag

și tot felul

de articole de lemnărie

precum

și lemne pentru ars

de diferite soiuri.

SZABÓ SÁNDOR

SCULPOR, AURITOR ȘI MĂESTRU DE ALTARE
SZATMÁR, BÁTHORY-U. 18.

Me angajez se fac

altare noi, amvoane, morminte sfinte,

statui sfinte

din piatră, lemn sau imitație.

Renovarea lucrurilor
vechi o primesc
cu prețuri reduse.

Tablourile noi de al-
tare le fac cu ajutorul
pictorilor celebri. In at-
elierul meu am un depo-
zit de decoruri gata de bi-
serici și odăi.

Mai departe atrag aten-
țiunea onor. preoți să vi-
ziteze atelierul meu unde
am gata icoane în relie-
furi, cari reprezintă sta-
țiunile lui Christos pe
Golgota.

Desenuri și proiecte trimit gratuit.
Pentru a ușura negocierile mă
duc pe cheltuelile mele ori și unde.
Aurirea se face cu aur Catalin.

